

Statsrådets skrivelse till riksdagen om kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordning (*instrumentet för förstärkning av den europeiska försvarsindustrin genom gemensam upphandling*)

I enlighet med 96 § 2 mom. i grundlagen översänds till riksdagen kommissionens förslag av den 19 juli 2022 till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av instrumentet för förstärkning av den europeiska försvarsindustrin genom gemensam upphandling COM (2022) 349 final samt en promemoria om förslaget.

Helsingfors den 22 september 2022

Försvarsminister Antti Kaikkonen

Regeringssråd Iikka Marttila

FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING OM INRÄTTANDE AV INSTRUMENTET FÖR FÖRSTÄRKNING AV DEN EUROPEISKA FÖRSVARSHANDLINGSINDUSTRIEN GENOM GEMENSAM UPPHANDLING**1 Bakgrund**

Europeiska kommissionen offentliggjorde den 19 juli 2022 ett förslag till förordning om inrättande av instrumentet för förstärkning av den europeiska försvarsindustrin genom gemensam upphandling COM (2022) 349 final. Förslaget till förordning är förlagt till budgetpunkt 5 Säkerhet och försvar i den fleråriga budgetramen (2021–2027).

EU:s stats- och regeringschefer, som möttes i Versailles den 11 mars 2022, åtog sig att ”stärka den europeiska försvarskapaciteten” mot bakgrund av Rysslands militära aggression mot Ukraina. I Versaillesförklaringen sägs särskilt att medlemsstaterna bör öka sina försvarsutgifter, öka samarbetet genom gemensamma projekt, åtgärda brister och uppfylla kapacitetsmålen, främja innovation, bland annat genom civila/militära synergier och stärka och utveckla EU:s försvarsindustri, inklusive små och medelstora företag. Rådet uppmanade dessutom kommissionen att ”i samordning med Europeiska försvarbyrån, lägga fram en analys av investeringsgapet på försvarsområdet och föreslå alla ytterligare initiativ som krävs för att stärka den europeiska försvarstekniska och försvarsindustriella basen”.

Europeiska kommissionen och utrikesrepresentanten lade den 18 maj 2022 fram ett gemensamt meddelande om analysen av investeringsgapet på försvarsområdet och vidare åtgärder (det gemensamma meddelandet). Den gav insikter om tre huvudsakliga typer av brister: en ekonomisk brist, en industriell brist och en kapacitetsbrist. I det gemensamma meddelandet konstateras att medlemsstaternas budgetökningar på senare tid följer efter år av betydande nedskärningar och kännbara underinvesteringar. Sådana underinvesteringar i försvaret har lett till industri- och kapacitetsbrister i EU och till de nuvarande låga lagernivåerna för försvarsmateriel. Överlåtelseerna av försvarsutrustning till Ukraina, i kombination med en lagerhållning som är anpassad till fredstid, har lett till akuta och kritiska brister på militär utrustning.

I det gemensamma meddelandet sägs att medlemsstaterna bör fortsätta att fylla på sina lager och öka volymerna av försvarsmateriel och göra detta på ett samarbetsinriktat sätt. Detta skulle ge mer valuta för pengarna, öka interoperabiliteten och undvika att de mest utsatta EU-länderna inte kan köpa in det de behöver på grund av motstridiga krav på försvarsindustrin, som inte kan reagera på en sådan ökning av efterfrågan på kort sikt.

Europeiska kommissionen har föreslagit att man skulle uppmuntra medlemsstaterna till gemensam upphandling via EU:s budget genom ett särskilt kortfristigt instrument för förstärkning av den europeiska försvarsindustrin genom gemensam upphandling (instrumentet). Instrumentets budget ska vara 500 miljoner euro år 2023–2024 och det ska finansieras från marginalerna från rubrik 5 (Säkerhet och försvar) i den fleråriga budgetramen 2021–2027. Därtill ska finansiering allokeras från de särskilda instrumenten i den fleråriga budgetramen.

EU:s ekonomiska stöd genom instrumentet bör stimulera samarbete kring försvarsupphandling från medlemsstaterna och gynna den europeiska försvarsindustriella och försvarstekniska basen, samtidigt som man säkerställer EU-ländernas väpnade styrkors insatsförmåga, försörjningstrygghet och interoperabilitet.

Ett sådant instrument bör inrättas för att ge incitament till de medlemsstater som är villiga att genomföra gemensam upphandling för att fylla dessa brister. Instrumentet bör vara ett särskilt verktyg som utformats för att hantera de negativa effekterna och konsekvenserna för unionen av det ukrainska kriget.

Instrumentet följer på inrättandet av en arbetsgrupp för gemensam upphandling på försvarsområdet (*Defence Joint Procurement Task Force*) som ska stödja samordningen av medlemsstaternas upphandlingsbehov på mycket kort sikt för att hantera den nya säkerhetssituationen. Efter inrättandet av instrumentet kommer kommissionen att lägga fram ett förslag till förordning om ett europeiskt investeringsprogram på försvarsområdet (*European Defence Investment Programme, EDIP*). Enligt kommissionen skulle förordningen om det europeiska investeringsprogrammet på försvarsområdet kunna ligga till grund för framtida utvecklings- och upphandlingsprojekt av stort gemensamt intresse för medlemsstaternas och unionens säkerhet, och genom utvidgning av det föreslagna kortfristiga instrumentets funktionssätt, för eventuell tillhörande unionsfinansiering i syfte att stärka den europeiska försvarsindustriella basen, särskilt för projekt som ingen enskild medlemsstat ensam skulle kunna utforma eller se till att upphandla. Instrumentet bygger på samma rättsliga grund som Europeiska försvarsfonden (*European Defence Fund, EDF*) och är förenligt med Europeiska försvarsfondens etiska regler. Medan försvarsfonden uppmuntrar rättsliga enheter att samarbeta om försvarsforsknings- och utvecklingsprojekt ska det föreslagna instrumentet stödja samarbete kring gemensam försvarsupphandling.

Instrumentet kompletterar EU:s befintliga samarbetsinitiativ på försvarsområdet, som det permanenta strukturerade samarbetet (Pesco), och skapar synergier med genomförandet av den strategiska kompassen för säkerhet och försvar och andra EU-program, t.ex. Europeiska försvarsfonden.

Instrumentet kommer också att genomföras i full överensstämmelse med EU:s kapacitetsutvecklingsplan med försvarskapacitetsprioriteringar på EU-nivå (CDP), samt med EU:s samordnade årliga försvarsöversyn, där man bl.a. kartlägger nya möjligheter till försvarssamarbete. I detta sammanhang kan man även beakta relevant verksamhet som utförs av Nordatlantiska fördragsorganisationen (Nato) och andra partner om de tjänar unionens säkerhets- och försvarsinressen och inte utesluter någon medlemsstat från att delta.

2 Förslagets syfte

Instrumentets mål är att främja konkurrenskraft och effektivitet hos den europeiska försvarstekniska och försvarsindustriella basen (*European Defence Technological and Industrial Base, EDTIB*) för en mer resilient union. Målet är att på ett samarbetsinriktat sätt påskynda industrins anpassning till strukturomställningar, inbegripet en ökning av tillverkningskapaciteten. Instrumentets mål är därtill att främja samarbete i försvarsupphandling mellan deltagande medlemsstater som bidrar till solidaritet, interoperabilitet, förebyggande av utträngningseffekter, undvikande av fragmentering och effektivisering av de offentliga utgifterna.

Målen ska eftersträvas med tonvikt på att stärka och utveckla unionens försvarsindustriella bas så att den i synnerhet kan tillgodose de mest akuta och kritiska behoven av försvarsprodukter, särskilt sådana behov som upptäckts eller förvärrats genom reaktionen på Rysslands angrepp mot Ukraina, med beaktande av det arbete som utförs av arbetsgruppen för gemensam upphandling på försvarsområdet (*Defence Joint Procurement Task Force*).

3 Förslagets huvudsakliga innehåll

Stödberättigande åtgärder och aktörer

Enligt förslaget ska endast åtgärder som uppfyller samtliga följande kriterier berättiga till finansiering:

- (a) Åtgärderna ska omfatta samarbete för gemensam upphandling av de mest brådskande och kritiska försvarsprodukterna mellan stödberättigade enheter som uppfyller de mål som avses i artikel 3.
- (b) Åtgärderna ska omfatta nytt samarbete eller en utvidgning av befintligt samarbete till nya medlemsstater eller associerade länder.
- (c) Åtgärderna ska genomföras av ett konsortium bestående av minst tre medlemsstater.
- (d) Åtgärderna ska uppfylla de ytterligare villkor som anges i artikel 8.

Följande åtgärder ska inte berättiga till finansiering:

- (a) Åtgärder för gemensam upphandling av varor eller tjänster som är förbjudna enligt tillämplig internationell rätt.
- (b) Åtgärder för gemensam upphandling av dödliga autonoma vapen utan möjlighet till meningsfull mänsklig kontroll över urvals- och insatsbeslut vid attacker mot människor.

Stödberättigade enheter

Följande enheter är berättigade till finansiering, förutsatt att de uppfyller kriterierna för stödberättigande i artikel 197 i budgetförordningen:

- (a) Upphandlande myndigheter eller upphandlande enheter enligt definitionen i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/24/EU 9 och 2014/25/EU 10.
- (b) Myndigheter i associerade tredjeländer.

Ytterligare finansieringsvillkor

Medlemsstaterna eller associerade tredjeländer ska utse ett upphandlingsombud som ska agera på deras vägnar vid den gemensamma upphandlingen. Upphandlingsombudet ska genomföra upphandlingsförfarandena och ingå de resulterande avtalen med entreprenörer på de deltagande medlemsstaternas vägnar.

Upphandlingsförfarandena ska grundas på ett avtal som undertecknas av de deltagande medlemsstaterna med upphandlingsombudet enligt villkoren i arbetsprogrammet.

Gemensamma upphandlingsförfaranden och avtal ska omfatta krav på deltagande för entreprenörer och underentreprenörer som deltar i sådan gemensam upphandling som avses i punkterna 4–10.

Entreprenörer och underentreprenörer som deltar i den gemensamma upphandlingen ska vara etablerade och ha sina strukturer för verkställande ledning i unionen. De får inte vara föremål för kontroll som utövas av ett icke-associerat tredjeland eller av en enhet i ett icke-associerat tredjeland.

En rättslig enhet som är etablerad i unionen eller i ett associerat tredjeland och som är föremål för kontroll som utövas av ett icke-associerat tredjeland eller av en enhet i ett icke-associerat tredjeland får delta som entreprenör och underentreprenör i den gemensamma upphandlingen endast om den ställer garantier som godkänts av den medlemsstat eller det associerade tredjeland där entreprenören är etablerad.

Den deltagande medlemsstaten ska till kommissionen lämna en anmälan från upphandlingsombudet om de garantier som ställs av en entreprenör eller underentreprenör i den gemensamma upphandlingen, om denna är etablerad i unionen eller ett associerat tredjeland och är föremål för kontroll som utövas av ett icke-associerat tredjeland eller en enhet i ett icke-associerat tredjeland. Dessa garantier ska säkerställa att entreprenörens eller underentreprenörens deltagande i den gemensamma upphandlingen inte strider mot unionens och dess medlemsstaters säkerhets- och försvarsintressen.

Bestämmelser om instrumentets förvaltning och övervakning

Instrumentet ska genomföras genom ett arbetsprogram. Kommissionen ska anta arbetsprogrammet genom en genomförandeakt, och genomförandeakten ska antas i enlighet med ett granskningsförfarande. I arbetsprogrammet ska den minsta ekonomiska storleken på de gemensamma upphandlingsåtgärderna anges och det vägledande beloppet för ekonomiskt stöd till åtgärder som genomförs av det minsta antal medlemsstater fastställas, liksom incitament för upphandling till högre värde och inkludering av ytterligare medlemsstater eller associerade länder. I arbetsprogrammet ska även finansieringsprioriteringarna anges.

Kommissionen ska senast den 31 december 2024 upprätta en utvärderingsrapport för instrumentet och lägga fram den för Europaparlamentet och rådet. I rapporten ska kommissionen utvärdera genomslaget för och ändamålsenligheten hos de åtgärder som vidtagits enligt instrumentet. Rapporten ska bygga på samråd med medlemsstaterna och de viktigaste berörda parterna och ska särskilt bedöma framstegen med att nå målen.

Kommissionen ska vid genomförandet av instrumentet biträdas av en kommitté. Europeiska försvarsbyrån ska bjudas in för att lämna synpunkter och tillhandahålla sakkunskap till kommittén i egenskap av observatör. Europeiska utrikestjänsten ska också bjudas in att delta i kommittén.

4 Förslagets rättsliga grund och förhållande till subsidiaritetsprincipen

Förslaget syftar till att främja den europeiska försvarsindustriella och försvarstekniska basens konkurrenskraft genom att stödja samarbete mellan medlemsstaterna kring gemensam försvarsupphandling och grundar sig på artikel 173.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget). Enligt den ska rådet anta förslaget genom kvalificerad majoritet tillsammans med Europaparlamentet i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet.

Målet med de insatser som grundar sig på artikel 173 i EUF-fördraget ska vara att säkerställa att det finns nödvändiga förutsättningar för unionsindustrins konkurrensförmåga. Dessa insatser ska enligt artikeln inriktas särskilt på följande mål:

- påskynda industrins anpassning till strukturförändringar,
- främja en miljö som är gynnsam för initiativ och för utveckling av företag inom hela unionen, särskilt i fråga om små och medelstora företag,
- främja en miljö som är gynnsam för samarbete mellan företag,
- främja ett bättre utnyttjande av de industriella möjligheter som skapas genom politiken inom sektorerna för innovation, forskning och teknisk utveckling.

I artikel 173.3 i EUF-fördraget möjliggörs särskilda åtgärder för att stödja de insatser som görs av medlemsstaterna för att förverkliga dessa mål. Den rättsliga grunden fokuserar således i hög grad på att stärka företagens verksamhetsförutsättningar.

Kommissionen motiverar valet av rättslig grund med att artikel 173.3 i EUF-fördraget utgör en av de rättsliga grunderna för förordningen om den Europeiska försvarsfonden (2021/697). Europeiska försvarsfondens mål skiljer sig dock från målen för det instrument som enligt förslaget ska inrättas nu genom att man med hjälp av försvarsfonden uttryckligen strävar efter att stödja samarbete, forskning, innovationer och utveckling av nya produkter och tekniker mellan företag.

Försvarsindustrin och försvarsutrustningen omfattas av artikel 173 i EUF-fördraget och den rättsliga grunden kan främja även de försvarspolitiska målen, men dessa bör vara underordnade det huvudsakliga syftet och får inte ändra åtgärdens väsentliga natur. Artikel 173 i EUF-fördraget möjliggör inte direkt stöd till medlemsstaterna för konkret upphandling av försvarsmateriel. Däremot kan det med stöd av denna rättsliga grund vara möjligt att stödja och utveckla samarbetet mellan medlemsstaterna i samband med upphandlingsförfaranden, om detta anses bidra till genomförandet av de ovannämnda målen om industrins konkurrensförmåga och företagens verksamhetsförutsättningar.

Statsrådet strävar efter att vid behandlingen av förslaget precisera instrumentets mål och fastställa tydligare gränser för de stödberättigande åtgärderna. På denna punkt ska statsrådet ännu i närmare detalj analysera ändamålsenligheten hos den föreslagna rättsliga grunden.

Statsrådet anser även att förslaget, med stöd av förslagets text och de motiveringar kommissionen hittills framställt, är förenligt med subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna. Enligt kommissionen kräver den nuvarande situationen politiska insatser på EU-nivå för att förbättra samarbetet genom att ge incitament till ekonomiskt samarbete mellan medlemsstaterna i försvarsupphandling. Enligt kommissionen står det föreslagna politiska upplägget i proportion till

omfattningen och allvaret i de problem som har konstaterats, dvs. behovet av att påskynda industrins anpassning till strukturförändringar och främja ett gynnsamt klimat för samarbete mellan företag inom ett system med öppna och konkurrensutsatta marknader.

5 Förslagets förhållande till grundlagen samt till grundläggande fri- och rättigheter och mänskliga rättigheter

Förslaget innehåller inte bestämmelser som omfattas av grundlagen och det har inte konsekvenser för tillgodosendandet av skyldigheterna avseende grundläggande fri- och rättigheter och mänskliga rättigheter.

6 Förslagets konsekvenser

Förslagets allmänna konsekvenser

I Europeiska rådets slutsatser av den 30–31 maj 2022 uppmanades rådet att snarast behandla ett kortfristigt instrument. Kommissionen lägger därför fram detta förslag till förordning om inrättande av instrumentet utan någon konsekvensbedömning, så att parlamentet och rådet kan få den så snart som möjligt.

Konsekvenser för budgeten och instrumentets ekonomiska konsekvenser

Instrumentet kan vid påfyllnaden av lager av försvarsmateriel skapa mervärde i synnerhet för de länder som har sänt stora mängder försvarsmateriel till Ukraina eller som på grund av det förändrade säkerhetsläget snabbt behöver fylla på sina egna lager av försvarsmateriel med samma materiel som de övriga medlemsländerna. Med hjälp av gemensamma upphandlingar kan man förbättra försvarsutrustningens driftskompatibilitet och den militära försörjningsberedskapen samt effektivisera de offentliga utgifterna.

Det bör noteras att i nuläget skiljer sig medlemsstaternas kapacitetsbehov, verksamhetsförhållanden, försvarslösningar och sätt att använda systemen från varandra, varför gemensamma upphandlingar i praktiken oftast kommer på fråga i samband med upphandlingar av materiel som används i stora mängder (såsom ammunition) eller i situationer där upphandlingen grundar sig på ett gemensamt forsknings- eller utvecklingsprojekt. I dessa fall ökar de eventuella gemensamma upphandlingarna ofta upphandlingsavtalets volym till den grad att endast de största företagen inom den europeiska försvarsindustrin har möjlighet att delta i konkurrensutsättningar och upphandlingar. Detta är en utmaning i synnerhet för Finland, eftersom största delen av företagen inom den finländska försvarsmaterielindustrin är små och medelstora företag.

Därtill bör man beakta att Finland i likhet med många andra medlemsländer redan har ökat sin upphandlingsbudget för försvarsmateriel och i samband med detta inlett nationella upphandlingsprocesser. De mest kritiska och akuta upphandlingarna i det förändrade säkerhetsläget handlar även i regel om kvantitativa öknings av det försvarsmateriel som medlemsstaten redan har, vilket i sin tur begränsar möjligheterna till gemensamma upphandlingar inom ramen för instrumentet. Detta gäller i synnerhet Finland. Att erbjuda tilläggsmedel till försvarsmaterielmarknaden i ett läge där den största utmaningen är tillgången på komponenter och råvaror kan dessutom ytterligare snedvrider och överhettar marknaden.

Instrumentets mål att öka de på försvarsmateriel fokuserade produktionslinjerna kan göra det möjligt att utveckla den nordiska försvarsindustrin, vilket bidrar till att stärka den militära försörjningsberedskapen i Finland. Det är viktigt att försvarsförvaltningen analyserar möjligheterna att utnyttja instrumentet tillsammans med den finländska industrin såväl när det gäller utvecklingen av det nationella försvaret som med tanke på stärkandet av den försvarsindustriella och försvarstekniska basen i Finland.

Konsekvenser för EU-budgeten

Enligt kommissionen har förordningsförslaget konsekvenser för EU:s budget. Kommissionen konstaterar att genomförandet av instrumentet skulle kräva 500 miljoner euro i löpande priser under 2022–2024. Enligt kommissionens förslag ska anslagen fördelas från marginalerna (totalt 160,7 miljoner euro) från rubrik 5 (Säkerhet och försvar) samt från de särskilda instrumenten (totalt 339,3 miljoner euro). Av kommissionens förslag framgår inte exakt vilka särskilda instrument som ska användas. Att ta i bruk medel på ovannämnda sätt ökar i vilket fall som helst Finlands betalningar i EU-budgeten i enlighet med den kalkylerade andelen (cirka 1,77 %). Detta innebär i form av budgetåtaganden för Finland en ökning på cirka 8,85 miljoner euro under 2022–2024 jämfört med en situation där ingen finansiering tas i bruk genom de särskilda instrumenten eller marginalerna. Åtagandena ska betalas 2023–2027.

Förslaget skulle även ha konsekvenser för de administrativa utgifterna, dvs. för rubrik 7 (Europeisk offentlig förvaltning) i budgetramen. De administrativa utgifterna ökar 2022–2027 med sammanlagt cirka 9,6 miljoner euro.

Konsekvenser för lagstiftningen

Europaparlamentets och rådets förordning är direkt tillämplig i unionens medlemsstater. Förordningen kräver inga ändringar av den gällande lagstiftningen.

7 Ålands behörighet

Enligt 27 § i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) hör frågan till rikets lagstiftningsbehörighet.

8 Behandling av förslaget i Europeiska unionens institutioner och medlemsländerna ståndpunkter

Behandlingen av förslaget i rådet inleddes den 20 juli 2022 i AHWPDI-arbetsgruppen för försvarsindustrin (*Ad Hoc Working Party on Defence Industry*) som leds av ordförandestaten Tjeckien. Följande gång behandlas förslaget vid arbetsgruppens möte i september 2022. Ordförandestaten Tjeckiens och Europeiska kommissionens mål är att slutföra trepartsförhandlingarna före utgången av 2022.

I det här skedet är medlemsstaternas ståndpunkter inte ännu kända i närmare detalj. Medlemsstaterna gav generellt sitt stöd till slutmålet men lyfte fram observationer om förslagets ambitiösa tidsplan, instrumentets marknadseffekter samt möjligheterna för små länder och små och medelstora företag att delta i instrumentet.

9 Den nationella behandlingen av förslaget

U-skrivelsen behandlas nationellt vid EU-sektionsberedning den 5–9 september 2022 och vid EU-ministerutskottets möte den 16 september 2022.

10 Statsrådets ståndpunkt

Statsrådet stöder stärkandet av den europeiska försvarsindustriella och försvarstekniska basen (EDITB) i enlighet med principerna om solidaritet och genom att satsa på samordning och prioritering. Det finns ett klart behov av att stödja konkurrenskraften och effektiviteten hos den europeiska försvarsindustriella och försvarstekniska basen för att förbättra unionens resiliens och försörjningsberedskap som en följd av den förändrade geopolitiska situationen och kriget i Ukraina. Främjandet av försvarssamarbetet i EU stärker EU som säkerhetsgemenskap och förbättrar säkerheten i EU och Finland. Därför bör satsningar göras på den europeiska försvarsindustrins konkurrenskraft så att aktörerna hänger med i den tekniska utvecklingen och även i framtiden kan utveckla och tillverka sådan försvarsutrustning som behövs för det europeiska försvaret.

Statsrådet anser att det föreslagna instrumentet bidrar till att svara mot de kortsiktiga behov som uppstått på grund av den förändrade geopolitiska situationen i synnerhet i fråga om de länder som har sänt stora mängder försvarsmateriel till Ukraina eller som på grund av det förändrade säkerhetsläget har behov av att snabbt fylla på sina egna lager av försvarsmateriel med samma materiel som de övriga medlemsländerna.

Statsrådet stöder instrumentets syfte att öka de på försvarsmateriel fokuserade produktionslinjerna. Detta ger möjlighet att utveckla den nordiska försvarsindustrin, vilket i sin tur stärker den militära försörjningsberedskapen i Finland. Till övriga delar anser statsrådet att möjligheterna att utnyttja instrumentet är begränsade.

Statsrådet anser att det är viktigt att instrumentets syften och mekanismer preciseras. Av förordningstexten framgår till exempel inte tydligt huruvida den tilläggsfinansiering som instrumentet medför ska användas för att täcka en del av upphandlingspriset för försvarsmaterielen eller för att täcka kostnaderna för själva upphandlingsprocessen. Bland instrumentets mål anges en ökning av försvarsmaterielens tillverkningskapacitet, men enligt instrumentet ska finansiering dock beviljas för gemensamma upphandlingar och medlemsstater, inte till industrin. Det finns motstridigheter mellan instrumentets mål å ena sidan och de finansierade åtgärderna samt stödets tilldelningskriterier å andra sidan. Den föreslagna rättsliga grunden, artikel 173.3 i EUF-fördraget, möjliggör inte att finansiering beviljas medlemsstaterna i syfte att täcka upphandlingspriset för försvarsmateriel. Statsrådet strävar efter att precisera instrumentets mål och stödberättigande åtgärder och kommer ännu att analysera den rättsliga grundens tillräcklighet i närmare detalj när behandlingen av förslaget framskrider.

Statsrådet anser att avsaknaden av en konsekvensbedömning av instrumentet är utmanande, i synnerhet eftersom instrumentets eventuella konsekvenser för marknaden inte har analyserats tillräckligt. Därför anser statsrådet att det är ytterst viktigt att bedöma instrumentets konsekvenser för små och medelstora företag och säkerställa att även små och medelstora företag har möjlighet att delta i de gemensamma upphandlingar som genomförs under instrumentet. Statsrådet anser det även viktigt att säkerställa att de gemensamma upphandlingar som genomförs under instrumentet inte inverkar negativt på upphandlingar som redan inletts eller som pågår för närvarande.

Statsrådet betonar att det behövs ett helhetsperspektiv i teknologi- och säkerhetsintensiva projekt. Lösningar ska i första hand sökas i metoder som snedvrider konkurrensen minst. Centralt är att fördela finansieringen effektivt och verkningsfullt så att den inre marknaden förblir öppen och konkurrenskraftig.

Statsrådet ser det som positivt att de EFTA-länder som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet har möjlighet att delta i instrumentet.

Statsrådet anser att det är viktigt att beakta instrumentets förhållande till arbetsgruppen för gemensam upphandling på försvarsområdet (Joint Procurement Task Force) samt instrumentets kontaktyta till den strategiska kompassen. Europeiska försvarsfondens roll bör beaktas i synnerhet i förhållande till de uppgifter som tilldelats den i artikel 45 i EUF-fördraget.

Enligt statsrådet bör man iakttä den överenskomna budgetramen. Vid behov ska de olika finansieringsbehoven prioriteras och möjligheterna att omfördela finansieringen utredas så långt det är möjligt. Statsrådet förhåller sig reserverat till förslaget att använda marginalerna för att finansiera instrumentet och att finansiera instrumentet från de särskilda instrumenten i budgetramen. Statsrådet anser det viktigt att EU:s administrativa utgifter och personalresurser hålls på en måttlig nivå.